

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága
mint felülvizsgálati bíróság
Pfv.VI.20 845/2010/5.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a Németh H. Gábor és Társa Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Németh H. Gábor ügyvéd által képviselt felperesnek a Neiger és Társa Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Neiger M. Tibor ügyvéd által képviselt I.r. és II.r. alperesek ellen kölcsön megfizetése iránt a Tatabányai Városi Bíróságnál 12.P.20 794/2008. szám alatt megindított és másodfokon a Komárom-Esztergom Megyei Bíróság 2.Pf.21 470/2009/4. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperes részéről benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2010. évi november hó 23. napján megtartott tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg I. és II. rendű alpereseknek egyenként 125.000-125.000,- (százhuszonötezer-százhuszonötezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, továbbá felhívásra az államnak 480.000 (négy száznyolcvanezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

I n d o k o l á s :

Az I.-II.r. alperesek asztalosipari tevékenységet folytató szakemberek, akik a vákuumfóliázásban, bútorajtó, beépített bútorkészítésben fantáziát láttak, de megfelelő tőkével vállalkozás beindításához nem rendelkeztek. 2005. őszén megkeresték az I.r. alperes régi ismerősét, a felperes testvérét, aki az alpereseket a felpereshez irányította. A felperes az alperesek által vázolt üzleti elképzelést jónak találta, így megállapodtak abban, hogy a felperes által biztosított tőkéből megvásárolt munkagépekkel végzik az alperesek a munkát és az üzleti nyereséget egymás között felosztják. A felek megállapodása szerint a cég tiszta haszna oly módon oszlott meg a felperes és az alperesek között, hogy annak 1/2 részére a felperes, 1/4 - 1/4 részére pedig az alperesek váltak jogosulttá.

A felperes a sógorával megalapította az asztalosipari tevékenység végzésére a **T. F.** Bútoripari és Kereskedelmi Kft.-t, amelyben a felperes üzletrésze 2 900 000 forint, a sógora üzletrésze pedig 100 000 forint összegű volt. A kft. ügyvezetője önálló képviseleti joggal a felperes lett. Az alperesek a gazdasági társaság munkavállalóivá váltak. A kft. megalapítását követően a felperes megvásárolta az alperesek által kiválasztott munkaeszközöket. A felperes a lapszabász-gépet és elszívót, valamint a CNC marógépet összesen 5 375 000 forint összegben a kft. nevében eljárva a kft. részére vásárolta meg, míg a vákuumfóliázó gép adásvétele tárgyában saját nevében járt el vevőként.

A cég működése során a szakipari munkát az alperesek végezték és ők vették fel a rendeléseket, míg a cég hivatalos ügyeit ügyvezetőként a felperes intézte. Az alperesek 2006. április 3-tól 2007. január 31. napjáig álltak a kft. alkalmazásában négy órás bejelentett munkaviszonyban, munkabérben részesültek és a keletkezett haszonból a megállapodás szerinti rész kivették. A peres felek közötti viszony elszámolásbeli problémák miatt 2006. őszén megromlott. 2007. év elején a kft. beszüntette a bútorgyártási tevékenységét. 2008. őszén a felperes az üzletrésze egy részét, valamint a tulajdonában álló gépet értékesítette. Ezt követően a gazdasági társaság főtevékenysége megváltozott és az ügyvezetői teendőket is más látta el. A gazdasági társaság a tulajdonát képező asztalosipari gépeket értékesítette.

A felperes mindkét alperessel szemben külön-külön fizetési meghagyás kibocsátását kérte 4 000 000 - 4 000 000 forint kölcsöntartozás, annak a Ptk. 301. § (1) bekezdése szerinti késedelmi kamata és a perköltség megfizetése iránt. Mindkét kötelezett ellentmondással élt és a perré alakult eljárásokat a bíróság egyesítette.

A felperes a módosított kereseti kérelmét a Ptk. 523. §-ára alapította. Előadta, hogy az I.-II.r. alperesek egyenként 4 000 000 forint kölcsönrel tartoznak. Kérte ezen összeg és annak 2007. november 22. napjától számított törvényes késedelmi kamat és a perköltség megfizetésére kötelezni az alpereseket. Álláspontja szerint 8 000 000 forint kölcsönt nyújtott az alpereseknek az asztalosipari tevékenységük folytatására. Az alperesek rendelkezése alapján vásárolta meg ebből az összegből az asztalosipari gépeket, amelyeken az alperesek dolgoztak. Az alperesek kérésére a tevékenységhez gazdasági társaság alapításával megfelelő jogi keretet biztosított, amelyben az alperesek a gazdasági társaság munkavállalójaként végezhatték el a munkát.

Állítása szerint az alperesek vállalták, hogy a 8 000 000 forint kölcsönt a cégalapítástól számított két év elteltével visszafizetik a részére oly módon, hogy a felperes üzletrészből

üzletrészhányadokat vásárolnak, ezt követően pedig a vállalkozás hasznából mindhárman részesednek. Előadta, hogy sem a kölcsön-megállapodás, sem pedig az üzletrészhányad megvásárlására vonatkozó un. opciós megállapodás írásba foglalása nem történt meg. A felperes jogi álláspontja szerint a felek között szindikátusi szerződéssel vegyes kölcsönszerződés jött létre, amelyben a szindikátusi elem az írásbeliséghez kötött opciós megállapodás volt. Írásba foglalás hiányában ez a megállapodás érvénytelen és a kereseti követelés szempontjából nem releváns, mivel amúgy is csak a jövőre vonatkozó feltételt tartalmazott volna. Ugyanakkor a perbeli jogügylet lényeges és elbírálandó eleme a kölcsönszerződés, amely szóban érvényesen létrejött. A felperes a gépeken a cég, illetve a saját tulajdonszerzését azzal indokolta, hogy az alperesek az általuk megvásárolt eszközök tulajdonjogát a kölcsönszerződés biztosítékaként ruházták át a cégre, illetve a felperesre.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték. Tagadták, hogy a felperessel kölcsönszerződést kötöttek volna. Előadták, hogy a felperes az ötletük megvalósítására hozta létre a kft.-t, amelynek az alperesek nem voltak tagjai, csak munkaviszony keretében végezték az asztalosipari munkát. Ennek fejében munkabérben, illetve a felperessel kötött megállapodás alapján a haszon 1/4 - 1/4 részében részesültek. Ez utóbbira vonatkozóan írásbeli megállapodás nem jött létre.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesek részére személyenként bruttó 360 000 forint ügyvédi munkadíjat, továbbá az államnak külön felhívásra 240 000 forint le nem rótt eljárási illetéket. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperes a kölcsönszerződés létrejöttét nem tudta bizonyítani. Abban az esetben, ha a gépeket az általa nyújtott kölcsönből az alperesek részére vásárolta meg, a gépek az alperesek tulajdonába kerültek volna, ezzel szemben az alperesek a gépekkel sohasem rendelkeztek, nem volt a tulajdonukban, hanem a gépeket a felperes, illetve az általa alapított cég szerezte meg. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az a körülmény, hogy a szakember alperesek javaslatára választották ki a munkaeszközöket, nem eredményezte az alperesek tulajdonszerzését sem a kft.-ben, sem pedig a gépeken. A gépek tulajdonjogával rendelkező kft.-ben fennálló üzletrészt a felperes értékesítette, illetve a nevén szereplő gépet is eladta, a befolyt összeggel pedig maga rendelkezett.

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy a peres felek a megalapított kft. nyereségének felosztására vonatkozóan szindikátusi megállapodást kötöttek. E megállapodás a gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXIV. törvény 11. § (1) bekezdésébe és 123. § (2) bekezdésébe ütközött, ily módon mint jogszabályba

ütköző megállapodás a Ptk. 200. § (2) bekezdése értelmében semmis. Az elsőfokú bíróság a semmisséget az 1/2005. (VI.15.) PK véleményben foglaltak alapján hivatalból észlelhette, azonban a semmisség jogkövetkezményeinek alkalmazására csak a felek kérelmére kerülhetett volna sor, ilyen kérelmet azonban nem terjesztettek elő. A felperes tagadta a haszonfelosztásban történő megállapodás létrejöttét is, így tőle e kérelem előterjesztése nem is volt várható. A felperes keresetét azonban nem e kérelem hiányában kellett elsősorban elutasítani, hanem amiatt, hogy a kereseti kérelmét a kölcsönszerződésre alapította, amelynek létrejöttét nem tudta bizonyítani.

Az elsőfokú ítélet ellen a felperes élt fellebbezéssel. Az elsőfokú bíróság ítéletét a másodfokú bíróság azzal hagyta helyben, hogy a felperes az elsőfokú perköltséget tizenöt napon belül köteles megfizetni az I.-II.r. alpereseknek. Rendelkezett továbbá a másodfokú eljárás költségeinek viseléséről. A másodfokú bíróságnak az volt az álláspontja, hogy az elsőfokú bíróság a jogvita érdemi elbírálásához szükséges bizonyítást lefolytatta, a tényállást helyesen állapította meg és az azon alapuló jogi következtetései is helytállóak. A másodfokú bíróság utalt arra, hogy a bíróság a Pp. 3. § (1) és (2) bekezdése alapján jár el, így döntése nem terjedhet túl a kereseti kérelmen, illetve az ellenkérelmen. A felperes mindvégig azt adta elő, hogy 2005. évben 8 000 000 forint kölcsönt nyújtott az alpereseknek két éven belüli, kamatmentes visszafizetésre abból a célból, hogy az alperesek rendelkezésének megfelelően asztalosipari gépeket vásároljon. Az alperesek rendelkezése alapján a kölcsönszerződés biztosítékként kerültek a gépek a tevékenységet végző kft. tulajdonába. Tagadta, hogy a haszon felosztására megállapodást kötöttek volna.

A felperes kereseti kérelme alapján az elsőfokú bíróság helyesen járt el, amikor a semmisség jogkövetkezményeit a szindikátusi megállapodás vonatkozásában nem alkalmazta és nem alkalmazott elszámolást a felek között ebben a körben. Miután a felperes a kereseti kérelmét a kölcsönszerződésre alapította, az eljáró bíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy a felperes megfelelően bizonyította-e a kölcsönösszegnek az alperesek rendelkezésére bocsátását. A megvásárolt munkaeszközök a gazdasági társaság, illetve a felperes tulajdonába kerültek, a felperes pedig nem tudta azt bizonyítani, hogy zálogjogosulti minőségben tulajdonolta a gépeket a cég, illetve a felperes. A felperes állítását a perben meghallgatott tanúvallomások sem támasztották alá, kivéve a testvére vallomását, amely a felperes által előadottak igazolására nem nyújt elégséges bizonyítékot.

A jogerős ítélettel szemben a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben az általa jogszabálysértőnek tartott ítélet hatályon kívül helyezése mellett a kereseti kérelmének helytadó

határozat meghozatalát kérte, másodlagosan pedig kérelme arra irányult, hogy a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet az elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatállyal helyezze hatályon kívül és az ügyben eljáró elsőfokú bíróságot utasítsa új eljárásra és új határozat hozatalára.

Álláspontja szerint az ügyben eljáró bíróságok az ügy érdemére kiható jogszabálysértéseket követtek el, a tényállást is helytelenül állapították meg. A bíróságok által megállapított tényállásból az következik, hogy a felperes kizárólag az alperesek ötletéért cserébe bocsátott rendelkezésre összesen 8 000 000 forintot. A felperes megismételte azt az álláspontját, hogy valójában az alperesek részére vásárolta meg a 8 000 000 forint összegből a gépeket és a megállapodásuk az volt, hogy ezt az összeget a felperes részére két év elteltével visszaadják, mégpedig oly módon, hogy a létrejött társaságban a felperes üzletrészenek egy részét 8 000 000 forint összegben megvásárolják. Ezt követően, mint a társaság tagjainak az üzleti haszon válik az elszámolásuk alapjává. A felperes fenntartotta azt az álláspontját, hogy a pénzösszeget az alperesek rendelkezésére bocsátotta annak ellenére, hogy a tényleges átadás nem történt meg. Véleménye szerint a kölcsönvevők rendelkeztek arról, hogy mi legyen a kölcsön tárgyának jogi sorsa. A felperes az általa nyújtott 8 000 000 forint összegért az alperesektől ellenszolgáltatást, a haszonból való részesedést nem kapott. A Ptk. 201. § (1) bekezdésére tekintettel az alpereseknek kellett volna azt bizonyítaniuk, hogy a felperest ajándékozás szándéka vezette, vagy a felperes a neki visszajáró szolgáltatást már megkapta, vagy az más módon megtérült. A felperes sérelmezte, hogy az általa előadottakkal szemben a bíróság az alperesek előadását minden tekintetben elfogadta.

Az eljáró bíróságok a felek megállapodását megpróbálták beilleszteni az ismert szerződéstípusok szabályai közé, azonban a Ptk. a szerződésekre vonatkozó szabályoktól eltérést enged, a szabályok diszpozitívak. A felperes álláspontja szerint a bíróságok tévesen az érvénytelen társasági jogi elemet értékelték, holott az alperesek kötelezettsége a szerződés kölcsön eleme alapján áll fenn. A társasági jogi elem azért sem lenne alkalmazható, mert az alperesek nem voltak társasági tagok. Az atipikus szerződést - a többi elem nélkül is - csak a kölcsönszerződés tekintetében is megkötötték volna a felek, így a kölcsön visszakövetelése tekintetében nincs relevanciája az un. szindikátusi elemnek.

Amennyiben az eljáró bíróságok mégis az érvénytelennek tekintett szindikátusi szerződési elemet látják dominánsnak, akkor ebben a körben el kellett volna végezniük a felek közötti elszámolást is. A felperes kereseti kérelme tartalma szerint megengedte volna az érvénytelenség jogkövetkezményeit is alkalmazni, hiszen a felperes követelése pénzkövetelésre irányult, jogcímhez kötöttség pedig nem

érvényesül. Így hivatalból is le kellett volna vonni a semmisség jogkövetkezményeit.

Az alperesek a felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérték. Megismételték, hogy a peres felek között kölcsönszerződés megkötésére nem került sor.

A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében is azt hangsúlyozta, hogy álláspontja szerint a Ptk. 523. § (1) bekezdése alapján a követelése fennáll. Az alpereseknek a vele kötött atipikus szerződés kölcsöneleme folytán kötelezettsége a 8 000 000 forint visszafizetése.

A kölcsönszerződés alapján a felperesnek az általa a perben visszaigényelt összeget az alperesek rendelkezésére kellett bocsátania. A Ptk. 523. § (1) bekezdésében megfogalmazott "rendelkezésre bocsátás" a kölcsönadott összegnek az adós tulajdonába adását jelenti, mert ez teszi lehetővé, hogy azzal az adós sajátjaként rendelkezzen, azt a saját céljaira felhasználja. Ez a Ptk. 119. § rendelkezéséből is következik, mely szerint akire pénzt ruháztak át, tulajdonossá lesz akkor is, ha az átruházó nem volt tulajdonos.

A perbeli esetben a kölcsönszerződés ezen feltételei nem valósultak meg. A felperes a 8 000 000 forintot nem bocsátotta az alperesek rendelkezésére, azon az alperesek nem szereztek tulajdont és azt nem is a saját céljaikra használták fel. A peradatokból nem vitás, hogy a 8 000 000 forintból vásárolt gépeken nem az alperesek, hanem a felperesi cég, illetve maga a felperes szerzett tulajdonjogot.

A felek között kétségek nélkül atipikus szerződési megállapodás jött létre. Ennek a megállapodásnak azonban a Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint a felperesi állítással szemben kölcsöneleme nem volt. A felek közös gazdasági tevékenység folytatásában állapodtak meg, amelynek érdekében a felperes céget alapított, szolgáltatatta az ehhez szükséges tőkét és vállalta az ügyvezetést is. Az alperesek pedig az ötletet és a szakértelmet szolgáltatatták, illetve magát a tevékenységet folytatták.

Egyetért a Legfelsőbb Bíróság az eljáró bíróságok által kifejtett azon állásponttal, hogy miután az alperesek nem váltak a cég tagjaivá, a cég nyereségének felosztásában való megállapodásra jogszabályba ütközően került sor. Bár azt, hogy ilyen megállapodás a vizsgált időszakban létrejött volna a felperes mindvégig tagadta, az okiratszerkesztő ügyvéd tanúvallomása, valamint az alperesek személyes előadásának életszerűsége arra mutat, hogy a közös gazdasági tevékenység folytatásának idején a nyereségből való

részesedés a megállapodásnak megfelelően történt meg. A felperes emellett saját előadása szerint a visszakövetelt összeg egy részéből vásárolt, tulajdonában álló géppel sajátjaként rendelkezett, azt a cég asztalosipari tevékenységének befejezését követően értékesítette.

A Pp. 3. § (2) bekezdése szerint a bíróság - a törvény eltérő rendelkezése hiányában - a felek által előterjesztett kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz kötve van, azokat tartalmuk szerint veszi figyelembe. A Pp. 121. § (1) bekezdésének c/ pontja értelmében a keresetlevélben fel kell tüntetni az érvényesíteni kívánt jogot, az annak alapjául szolgáló tényeknek és azok bizonyítékainak előadásával. Az e/ pont szerint a bíróság döntésére irányuló határozott kérelmet kell előterjesztteni. A felperes határozott kérelme arra irányult, hogy a bíróság az alpereseket kölcsön visszafizetésére kötelezze. A Legfelsőbb Bíróság egyetért az eljáró bíróságok által kifejtett állásponttal, amely szerint a felek közötti kölcsönszerződés létrejöttét a felperes nem bizonyította, holott a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a bizonyítási teher ebben a körben reá hárult.

Alaptalan a felülvizsgálati kérelem abban a kérdésben is, hogy a bíróságnak az érvénytelenség jogkövetkezményeit a felperes határozott kereseti kérelme hiányában is hivatalból le kellett volna vonnia, miután a felperes követelése pénzkövetelésre irányult. Kétségtelen, hogy a bíróság a kérelmeket tartalmuk szerint köteles figyelembe venni, erre azonban csak akkor van lehetősége, ha a félnek a Pp. 121. § (1) bekezdésének c/ és e/ pontja alapján előterjesztett kérelméből a bíróság által teljesíthetőnek tartott kérelem előterjesztése is megállapítható. Nyilvánvaló, hogy a kölcsönszerződés létrejöttének igazolására szolgáló tények és bizonyítékok más jellegűek és tartalmúak, mintha a felperes az általa kötött atipikus megállapodás társasági jogi elemeinek érvénytelenségére alapítottnan a felek közötti elszámolásra irányuló kereseti kérelmet terjesztett volna elő. A Legfelsőbb Bíróság szerint a felperes által előadott kereseti kérelem nem tette azt lehetővé, hogy a bíróság annak tartalma alapján a felek közötti elszámolásra térjen át, a kérelemnek ugyanis ilyen tartalma nem volt. A 2/2010. Polgári Kollégiumi vélemény 2. pontja egyértelműen tartalmazza, hogy a bíróság a semmisség hivatalból való észlelése esetében a semmisség jogkövetkezményeit hivatalból nem vonhatja le, ehhez a fél konkrét kereseti kérelme szükséges.

A kifejtettek alapján a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet nem találta jogszabálysértőnek, ezért azt a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért a felperes a Pp. 270.§ (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 78.§ (1) bekezdése szerint köteles megfizetni az alpereseknek a felülvizsgálati eljárással felmerült költségeit. Ennek összegét a Legfelsőbb Bíróság a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdése alapján határozta meg azzal, hogy az az általános forgalmi adót is tartalmazza.

A felperes pervesztességére tekintettel köteles megfizetni külön felhívásra az adóhatóságnak a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdése, valamint a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése alapján.

Budapest, 2010. november 23.

. Kollár Márta sk. a tanács elnöke, Tamáné dr. Nagy Erzsébet sk.
előadó bíró, dr. Puskás Péter sk. bíró.

A kiadmány hitelül:

bírósági írnok